

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ
до здачі екзамену для студентів денної та заочної форм навчання
з дисципліни «Банківське право України»

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Тема 1. Теоретичні основи банківського права України

Поняття банківського права. Загальна характеристика банківського права як самостійної галузі в системі права України. Місце банківського права серед інших галузей права. Особливі риси банківського права. Система банківського права. Банківські правовідносини: поняття, зміст та види. Поняття та особливості банківської діяльності.

Поняття та особливості джерел банківського права. Види джерел банківського права. Конституція України як джерело банківського права. Місце нормативно-правових актів Національного банку України у регулюванні банківських

Тенденції розвитку банківського законодавства.

Тема 2. Банківська система України

Поняття банківської системи, історичні аспекти її становлення та розвитку. Склад банківської системи України. Універсальні банки в структурі банківської системи України. Спеціалізовані банки в структурі банківської системи України. Порядок створення та особливості правового статусу державного банку. Кооперативні банки в структурі банківської системи. Проблеми функціонування банківської системи України.

Тема 3. Загальна характеристика банківських об'єднань

Загальна характеристика банківських об'єднань. Поняття та особливості правового статусу банківських груп. Порядок створення банківських груп. Порядок призначення контролера у банківській групі. Види банківських груп. Припинення діяльності банківських груп. Особливості створення та правовий статус небанківських груп. Банківські асоціації (спілки) та особливості їх правового статусу.

Тема 4. Правовий статус Національного банку України

Правовий статус НБУ як центрального банку країни, його основне призначення, функції та операції. Організаційно-функціональна структура Національного банку України. Керівні органи та структура. Обмеження діяльності Національного банку України. Нормативно-правові акти Національного банку України. Взаємовідносини Національного банку України з Президентом України, Верховною Радою України та Кабінетом Міністрів України.

Тема 5. Правовий статус комерційних банків

Банки в Україні та їхній правовий статус. Універсальні та спеціалізовані банки. Організаційно-правові форми банків. Сутність і роль комерційних банків, їх класифікація. Порядок створення комерційного банку. Вимоги щодо формування статутного капіталу

комерційного банку. Регулятивний капітал банку. Істотна участь у банку та порядок її набуття. Порядок реорганізації та ліквідації комерційних банків

Організаційна структура та управління комерційним банком. Операції та послуги комерційних банків.

Порядок створення відокремлених підрозділів комерційних банків. Порядок ідентифікації філій іноземних банків.

Тема 6. Правове регулювання банківської таємниці

Поняття та особливості банківської таємниці. Відомості, що становлять банківську таємницю. Доступ до банківської таємниці. Порядок розкриття банківської таємниці. Відповідальність за розкриття банківської таємниці.

Співвідношення понять «банківська таємниця» та «комерційна таємниця банку». Інститут банківської таємниці у праві зарубіжних країн

Тема 7. Правові засади банківського регулювання та банківського нагляду

Загальна характеристика банківського регулювання та банківського нагляду. Методи банківського регулювання. Правові засади банківського нагляду. Порядок створення комерційних банків, відкриття філій, представництв та відділень. Надання ліцензій на здійснення банківських операцій Проведення дистанційного контролю та інспектування комерційних банків в Україні. Правові засади застосування санкцій за порушення банківського законодавства.

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

Тема 8. Правові засади здійснення валютних операцій в Україні

Правові засади валютного регулювання та валютного контролю в Україні. Валютні цінності та валютні операції. Правовий режим здійснення валютних операцій. Ліцензування Національним банком України учасників валютних відносин. Поняття та особливості відповідальності за порушення валютного законодавства.

Види валютних операцій з банківськими металами. Порядок переміщення валютних цінностей через митний кордон України.

Особливості здійснення розрахунків в іноземній валюті. Відповідальність за порушення порядку здійснення розрахунків в іноземній валюті.

Тема 9. Загальні положення про банківські правочини

Поняття та особливості банківських правочинів. Правова природа банківських правочинів. Місце банківських правочинів у системі цивільних правочинів. Класифікація банківських правочинів. Співвідношення понять “банківська діяльність”, “банківська послуга”, “банківський правочин”, “банківська операція”. Банк як сторона банківського правочину. Гроші та цінні папери як об’єкти банківського правочину.

Тема 10. Правове регулювання банківських рахунків.

Поняття та види банківських рахунків. Правове регулювання відкриття та ведення банківських рахунків.

Договір банківського рахунку. Укладення і оформлення договору банківського рахунку. Виконання договору банківського рахунку. Списання коштів з банківського рахунку. Арешт рахунку і призупинення операцій по рахунку. Правові наслідки порушення договору банківського рахунку.

Окремі види договорів банківського рахунку. Правовий режим окремих банківських рахунків (розрахункових, поточних, бюджетних, кореспондентських і ін.).

Тема 11. Правове регулювання депозитних (вкладних) операцій

Поняття депозитних (вкладних) операцій за законодавством України. Правові засади здійснення депозитних операцій

Загальна характеристика договору банківського вкладу. Сторони договору. Предмет договору банківського вкладу. Форма та зміст договору банківського вкладу. Види банківських вкладів і їх оформлення (ощадна книжка, ощадний сертифікат тощо). Внески на користь третіх осіб. Виконання договору банківського вкладу. Правові наслідки порушення договору банківського вкладу.

Система гарантування вкладів в Україні. Правовий статус Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Порядок та умови виплати вкладів.

Депозитні операції Національного банку України з комерційними банками. Види недепозитних операцій як джерел формування ресурсної бази банків.

Тема 12. Банківські розрахунки як особливі види банківських правочинів

Зобов'язання по розрахунках. Поняття і правове регулювання готівкових і безготівкових розрахунків. Розрахунки готівкою як форма виконання грошових зобов'язань. Банківські касові операції. Поняття і зміст безготівкових розрахунків. Розрахункові правовідносини. Основні форми безготівкових розрахунків.

Розрахунки платіжними дорученнями. Поняття, зміст і виконання платіжного доручення. Розрахунки за акредитивом. Види акредитивів. Виконання акредитива і відповідальність банку за порушення умов акредитива

Розрахунки по інкасо. Форми розрахунків по інкасо. Виконання інкасового доручення і відповідальність за його невиконання.

Розрахунки чеками. Порядок оплати чека і передачі прав по ньому. Відмовлення від оплати чека і відповідальність за його несплату.

Безготівкові розрахунки із використанням спеціальних платіжних засобів.

Тема 13. Правове регулювання кредитних відносин банків

Поняття та особливості правового регулювання банківських кредитних відносин. Зміст і види кредитних операцій банків як операцій банків із розміщення коштів. Поняття «кредит», його форми та умови надання. Основні принципи проведення кредитної політики.

Поняття та види кредитних договорів. Елементи та порядок укладення кредитного договору. Виконання та правові наслідки порушення умов кредитного договору.

Кредитування комерційних банків Національним банком України в межах функції рефінансування НБУ. Види та форми рефінансування.

Іпотечне кредитування в Україні.

Тема 14. Інші види активних операцій банків (фінансовий лізинг, факторинг, форфейтинг)

Загальні положення про фінансовий лізинг. Зміст та форма договору фінансового лізингу. Сторони договору фінансового лізингу. Предмет договору фінансового лізингу. Виконання договору фінансового лізингу.

Загальна характеристика договору факторингу (фінансування під відступлення права грошової вимоги). Особливості суб'єктного складу договору факторингу. Порядок укладення та зміст договору факторингу. Виконання договору. Виконання боржником грошової вимоги факторові. Захист прав боржника.

Форфейтинг як форма кредитування українських експортерів.

Тема № 15. Способи забезпечення виконання кредитних зобов'язань

Поняття та види способів забезпечення виконання кредитних зобов'язань. Неустойка. Застава. Учасники заставних правовідносин, їх права та обов'язки. Предмет застави. Особливості правового регулювання іпотеки. Порука як спосіб забезпечення виконання кредитних зобов'язань. Банківська гарантія. Істотні умови гарантій. Суб'єкти, що вступають у гарантійні правовідносини. Класифікація банківських гарантій.

Тема 16. Правове регулювання цінних паперів у банківській сфері

Поняття та елементи ринку цінних паперів. Цінні папери: поняття, групи та види. Пайові, боргові, товаророзпорядчі та похідні цінні папери. Порядок реєстрації та форми випуску цінних паперів. Реєстрація прав, посвідчених цінними паперами. Передання прав за цінними паперами.

Банки як учасники ринку цінних паперів. Види банківських цінних паперів. Порядок здійснення операцій з акціями. Облігації як об'єкт банківської діяльності. Застосування деривативів у банківській діяльності. Використання векселів у банківській діяльності. Сертифікати як об'єкти банківської діяльності. Іпотечні цінні папери у банківській діяльності. Валютні деривативи та їх роль у сфері здійснення банківської діяльності.

Керівник курсу:

Зозуляк О. І.